

ONDERWERP Voortgang motie 90 "Gratis ov voor 4 t/m 11-jarigen"
DATUM 26-06-2023
DOCUMENTNUMMER UTSP-251466488-74116
VAN Arne Schaddelee
AAN PS

Inleiding

Afgelopen kerstperiode hebben de vervoerders een proef gehouden met gratis reizen in het openbaar vervoer voor 4 t/m 11-jarigen. De groep 0 t/m 3-jarigen reist reeds gratis als onderdeel van structurele landelijke afspraken. Deze proef kwam er mede naar aanleiding van motie 90 'gratis ov voor kinderen tot 12 jaar', die PS in mei 2022 aannam. De motie vroeg om deze mogelijkheid te onderzoeken. De proef is recent geëvalueerd en de vervoerders zijn met voorstellen gekomen voor hoe het gratis reizen voor deze leeftijdsgroep (hierna: kinderen) eventueel voort te zetten. De kerstperiode proef is gehouden zonder bijdrage van de provincie.

Bevindingen proef kerstvakantie 2023

De vervoerders wilden tijdens de proefperiode in de kerstvakantie de drempel voor gebruik van de actie zo laag mogelijk houden en hebben kinderen zonder vervoerbewijs in bus en tram geaccepteerd. De enige voorwaarde was dat er een betalende volwassene als begeleider mee was. Daarmee heeft er geen 'automatische' registratie via het chipkaartsysteem plaatsgevonden en moesten de vervoerders een onderzoeksbureau in de hand nemen om de proef te evalueren. Op hoofdlijnen rapporteert dit bureau dat de proef door gebruikers doorgaans goed werd gewaardeerd. Dat is weinig verrassend bij het gratis weggeven van iets waar voorheen voor betaald moest worden. Tijdens de proef lag het aantal kinderen dat gebruik maakte van het ov aanmerkelijk hoger, met name op zaterdag, maar dit is niet per se een gevolg van de actie en kan ook komen doordat de kerstperiode een periode is waarin veel kinderen met het ov reizen. Er zijn geen 'vol-meldingen' van voertuigen geweest waardoor er (andere) reizigers op haltes hebben moeten wachten of er (kostbare) extra ritten moesten worden ingezet. Al met al kunnen geen harde conclusies getrokken worden uit de evaluatie, temeer daar de proefperiode met 5 weken vrij kort was.

Mogelijkheden vervoerders

De vervoerders willen graag door met de proef. Voor het permanent voortzetten van het gratis reisrecht voor kinderen vragen zij echter een financiële bijdrage van de provincie. Dat gaat in tegen wat bij de proef is afgesproken met de vervoerders. Derving (minderopbrengsten van niet meer betalende kinderen) wordt beperkt door de voorwaarde voor gratis reizende kinderen dat zij vergezeld worden door een (betalende) volwassene (maximaal drie kinderen per volwassene). Dat is voor de vervoerders echter niet voldoende.

De vervoerders willen wel zonder provinciale bijdrage doorgaan met gratis reisrecht voor kinderen in alleen de vakantieperiodes, te beginnen met aanstaande zomervakantie (8 juli t/m 20 augustus in Midden- Nederland). Later volgen dan nog de herfst- en kerstvakantie. Helaas zijn de vervoerders ook bij een vervolg niet bereid om een vervoerbewijs (ov-chipkaart) te vragen van kinderen die gratis willen reizen. Daarvoor zouden de vervoerders namelijk kosten moeten maken, bijvoorbeeld voor aanpassingen aan het ov-chipkaartsysteem. Bovendien vinden ze dat daarmee de drempel om van de actie gebruik te maken te hoog wordt. Dat bemoeilijkt helaas het precies inzicht krijgen in het gratis reisrecht voor kinderen.

Voorstel vervolg

Doorgaan met het gratis reizen voor kinderen tijdens vakantieperiodes is een goed voorstel. Dat is voor kinderen een aantrekkelijke periode om meer van het ov-gebruik te maken. Verder is het een prima gelegenheid voor

promotie van het ov in het algemeen en voor kinderen in het bijzonder om drempelloos kennis te maken met het ov. Hiermee zou feitelijk de 'onderzoeksfase' waartoe motie 90 'gratis ov voor kinderen tot 12 jaar' oproept verlengd worden.

Het voorstel voor permanente voortzetting mét een provinciale bijdrage is nu geen goede keuze. Het past niet in het door het College gegeven mandaat voor 2023 in het tarievenplan. Bovendien is gratis reizen met een structurele provinciale bijdrage voor één bepaalde doelgroep moeilijk te rechtvaardigen. De 'business case' van het ov staat onder grote druk door structureel hogere kosten (brandstof, lonen) en lagere reizigersaantallen en -inkomsten. Na een algemene prijsverhoging (index) van ruim 7% is de verwachting dat de index voor volgend jaar ook hoog zal zijn. Daarnaast loopt ook nog de proef Gratis OV voor ouderen met een smalle beurs, die in Q4 2023 gaat worden geëvalueerd. Het is goed om deze ervaringen ook in samenhang te bezien.

Overigens tot slot geldt dat ook buiten actieperiodes in de vakanties kinderen tegen een redelijk laag tarief kunnen (blijven) reizen met het Utrechtse ov. Er waren en blijven Kinderkaartjes beschikbaar voor 4 t/m 11-jarigen waarmee gereduceerd voor €1,10 tot 1,5 uur gereisd mag worden. De groep 0 t/m 3-jarigen reist reeds altijd gratis als onderdeel van structurele landelijke afspraken.